

Net maistas

Kaip atrodo prekių įvežimas iš kitų kraštų į okup. Lietuvą, žinių pateikia Vilniaus universiteto doc. A. Jablonskis „Tarybinio Mokytojo“ laikraštyje (Nr. 55, liepos 10 d.). Jis nurodė jau žinomą faktą — tenka įsivežti ne tik pramonės gėrybes, bet ir visą eilę maisto produktų, kurių normaliomis sąlygomis turėtų pakakti pačiame krašte.

Vykdamas pramonės plėtimą, pvz., 1965 m. iš švėtimų kraštų teko įvežti įvairių sudėtingų įrengimų naujai kuriamoms pramonės šakoms. Čia keli pavyzdžiai: Kauno dirbtinio pluošto gamyklos įrengimai ir ventiliatoriai buvo importuoti iš Anglijos, siurbiai iš Vokietijos ir Bulgarijos, Jonavos azotinių trąšų gamyklos laboratorija ir oro skirstymo įrengimai buvo gauti iš Čekoslovakijos, Rumunija pateikė metanolio gaminimo įrengimus, Lenkija — įvairių aparatūrą, Austrija — fitingus. Kėdinių chemijos kombinatui įrengimai fosforo rūgščiai gaminti buvo importuoti iš Belgijos, rūgščiai atspari aparatūra — iš Austrijos. Kauno medicinos preparatų gamykla aparatūrą įsivežė iš Japonijos ir Prancūzijos, kitus sudėtingus įrengimus — iš Vengrijos, R. Vokietijos ir Danijos. Ukmėgės „Vienybės“ šaldymo įrengimų gamykla automatai buvo importuoti iš Čekoslovakijos. Vilniaus plastmasinių dirbinių gamyklos įrengimus ir žaliavą pateikė Vokietija ir Austrija.

Lietuvon įvežama nemaža ir plataus vartojimo pramoninių prekių. Jos daugiausia importuojamos ne iš Vakarų, bet iš

vad. socialistinių valstybių. Pvz., drabužiai įvežami iš Bulgarijos, Čekoslovakijos, Lenkijos, Vengrijos, R. Vokietijos ir Jugoslavijos; avalynė — iš minėtų kraštų ir iš Rumunijos, tekstilės dirbiniai — iš Čekoslovakijos, Lenkijos, Vengrijos, R. Vokietijos, trikotažas — iš Čekoslovakijos, Vengrijos, R. Vokietijos ir Jugoslavijos, motociklai — iš Čekoslovakijos, Vengrijos ir tt.

Į Lietuvą iš užsienio įvežami ir maisto gaminiai. Tai daugiausia vaisiai, daržovės ir įvairūs gėrimai.

Importo atžvilgiu pirmąją vietą užima Čekoslovakija. Toliau seka Rytų Vokietija, Vengrija, Lenkija, Jugoslavija, Bulgarija ir Rumunija. (ELTA)

AUTOMOBILIO KAINA

„The Daily Telegraph“ rugsėjo 18 d. išspausdintas Frank Taylor pranešimas iš Maskvos, kuriame rašoma, kad maskvičiai nepatenkinti automobilių kainomis. Tie, kurie 1966 m. užsirašė laukti „Volgos“, kuri tada kainavo 2.667 svarus, dabar turės mokėti jau 4.285 svarus, taigi 60 procentų daugiau. Tiesa, gamintojai ir pardavėjai turi kuo pasiteisinti: toksai modelis, koks buvo 1966 m., dabar jau nebegaminamas. Bet kai šitiek metų reikia laukti, kai tų automobilių taip trūksta, tai pirkėjas, jeigu nenorės naujo modelio už brangesnę kainą, galės būti išbrauktas iš sąrašų, ir viskas. Arba jam galės būti pasiūlytas „Žiguli“ automobilis, kuriuos dabar jau pradeda gaminti Togliattyje italų Fiat firmos pastatytasis fabrikas.

Tačiau ir tas „Žiguli“, nors mažesnis už „Volgą“, kaštuos 2.619 svarų. „Moskviciaus“, kitos populiarios markės automobilio, kaina taip pat pakeliama iš 2.305 sv. į 3.333 sv.

Toks didelis kainų pakėlimas laikomas vyriausybės noru pristabdyti pinigų vertės kritimą.

JIS VAIRUOS LĖKTUVUS

Melbourn 19 m. lietuvis Algis Vingrys baigė Quantas skraidymo mokyklą, ir jam buvo įteikti atitinkami dokumentai ir „sparnai“. Dabar jo specialybė: komercinio skraidymo piloto laipsnis. Atlikęs nustatytą stažą, jis galės vairuoti didžiulius Quantas keleivinius lėktuvus.

J kursas jis buvo priimtas drauge su kiais 50 iš 800 kandidatų.

PASAULYJE

— Švenčiant rugsėjo 20 d. šimtmetį, kai Roma susijungė su Italija, turėjo būti nukaldintos specialios 1000 lirų sidabrinės monetos, bet, deja, jos galės būti paleistos į apyvartą tik spalio 20 d.

— Wong Čue Mo, Tailando sostinėje Bangkoko esančio viešbučio Sakal virėjas, gali už 600 svarų pagaminti 10 žmonių pietus, kokie būdavo gaminami Kinijos imperatoriams, iš viso iš 108 valgių, įskaitant ir lokų kojųčių patiekalą, bet reikia per 4 mėnesius iš anksto užsisakyti, nes tas išradingas virėjas, kai kuriuos priedus turi užsisakyti užsieniuose, o lokų kojųčių parsiųsinti iš Hongkongo.

— Meksikos gyventojų skaičius iš 33 ml. 1960 m. pasako iki 48 ml. šiais metais.

— Prancūzijos valstybinė televizija atleido gražią pranešėją, kad ji nusifotografavo pyragaičių su sūriu reklamai.

— Rivieroje, Prancūzijoje, buvo kilęs didžiulis pušynų gaisras.

— Ticino kantone, Šveicarijoje kažkas į kalnus paleidęs 10.000 nuodingų gyvačių, tai buvo išsiųsti gaudytojai mušti juos.

— Nors Britanijoje nuo 1960 m. uždaryta apie pusė visų alaus barų, bet alaus išgeriama daugiau negu bet kada per pastaruosius 50 metų, ir jo rūšių yra apie 2.000.

— Airijoje buvo kiaušiniams apšaldytas automobilis, kurio sostinė Dublino gatvėmis važiuo JAV prez. Niksonas.

— Britanijos vyriausybė paruošė projektą įstatymo, kuris skirtas tvarkyti darbo santykiams — darbdaviams ir profesionals sąjungoms.

— Lenkas Ivanickis, kuris birželio mėn. privertė Danijoje nusileisti Lenkijos keleivinį lėktuvą, laikydamas rankose prie lakūno dvi granatas, nuteistas 6 m. kalėti.

— Jau sutarta, kad Britanijoje bus pardavinėjami sovietiniai baldai (ligi šiol buvo pardavinėjami lenkiški ir kitų sovietinio bloko kraštų).

— Izraelis sėkmingai išbandęs pirmąjį savo gamybos Super-Mirage lėktuvą.

— Trinidado kilmės broliai Hoseinai, pagrobę, reikalavę už milijoną svarų išpirkti ir nužudę „News of the World“ savaitraščio bendrovės vicepirmininko McKay žmogą, Britanijoje nuteisti kalėti iki gyvos galvos, bet pagal atskirus kaltinimus jų baumsės yra vieno 98 metai, kito 78.

Pasaulis aplink mus

NASERIS — ARABŲ DIEVAITIS IR MASKVOS PATIKETINIS RAŠO STEPAS VYKINTAS

Alahas pasiūkė Naserį nelaukiai ir netikėtai. Kai Naseris svajojo apie arabų vienybę ir galybę, staigus širdies smūgis nutraukė jo gyvybės siūlą. Naserio mirtis sukelė ne tik arabų kraštuose savotišką isteriją, bet ir kone visas pasaulis susirūpino Artimųjų Rytų ateitimi. Net ir didieji Naserio prieštai — žydai — susijaudino, kad po Naserio neatėtų dar piktesnis arabų viešpatūnas.

Naseris buvo tipiškas saidis, Aukštutinio Egipto sūnus: aukštas, jėgingos išvaizdos, veržlus ir ambicingas. Jis buvo kilęs iš vi-

dutinės miestiečių klasės, vadinamo efen-džio, bet ne felachas (kaimietis). Jo tėvas buvo žemo rango pašto valdininkas. Gama-lis Abdelis Naseris gimė 1918 m. Aleksandrijoje. Tėvams pinigai nepajėgiant, j mokslus jį išleido dėdė. Nutraukęs studijas, Naseris įstojo į karo mokyklą. Jaunųjų aspirantų tarpe tuo metu dominavo revoliucinės idėjos. Naseris, brendęs socialinės nelygybės ir priespaudos laikais, greit pasidarė revoliucionierius. 1938 m. susibūrė vienminčių karininkų būrelis, kurie siekė arabų tautinio atnaujinimo. Vėliau įsisteigė slapta karininkų organizacija „Laisvieji karininkai“, kurios tikslas buvo atsi-kratyti karaliaus Faruko ir anglų įguly Suez kanale. 1952 m. liepos 23 d. įvyko „Laisvųjų karininkų“ perversmas prieš Faruką. Naseris revoliucinėje veikloje pasireiškė kaip gabi jėga ir po perversmo iškilo į pirmąsias vietas: tapo Revoliucinės Tarybos pirmininko pavaduotojas. Generalas Nagibas tada apie jį pasakė: „Nema-niau, kad Naseris yra toks apskruolis“. Po to ir patį Nagibą Naseris sutvarkė, užimdamas Egipto faraonų sostą. 1956 m. jis buvo išrinktas prezidentu.

1954-56 m., laimėjęs Suez kanalą, vėliau nukreipė visą savo energiją prieš Izraelį. Žydų valstybė pasidarė Naseriui priešas numeris pirmas. Kadangi Naseris buvo silpnėje militarinėje ir ekonominėje būklėje, jis ieškojo rėmėjų. Anglo-saksai jau buvo arabams išpikę. Tai Naseris pasuko Maskvos pusėn. Maskva džiaugsmingai Naserio ištiestą ranką priėmė, nes jam atsivėrė durys į Viduriniojo Rytų ir Afriką. Jį ap-rūpino Naserį tankais, mlgais, raketomis. Kaip karys ir arabų vadas, Naseris pasiju-to galingsas ir širdies gilumoje galėmė galvoti apie Tutmosį III ar Remsesą II, o gal ir apie savotišką arabų Napoleoną.

Deja, likimas Naseriui nebuvo palankus. Nežiūrint efektyvios Maskvos militarinės paramos, 1967 m. birželio mėnesį per šešias dienas Naseris skandalingai pralaimėjo karą prieš Izraelį. 32 milijonų valstybės žaibo greitu metu susmuko prie 2,7 milijonų žydų moderninę karo jėgą. Naseris suvaidino no-ris atsistatydinti iš Egipto prezidento pareigų, bet įstrinta arabų minia rėkė: Naseris! Naseris! Naseris! Vaidyba baigė-si sėkmingai: Naseris „išsklausė tautos va-lios“ ir liko toliau prezidentu.

Nelengvi buvo ir tie paskutiniai treji metai Naseriui. Arabus suvienyti buvo ne-jamoma: Irakas, Sirija šaukė prieš Naserį. Jordanas pasidarė pilietinio karo židinys, karas prieš Izraelį buvo ne mažiau ri-zikingas ir pavojingas kaip 1967 m. JAV užsienio reikalų ministro W. Rogers Arti-mųjų Rytų taikos planas buvo Naseriui dar viltis išgelbėti savo prestižą ir kombi-nuoti. Paskutinis Naserio politinis žygis: Jordano karaliaus Huseino sutakymas su jo mirtiniais priešiniais — palestiniečiais pa-tizanais. Kiek šis jo žygis patarnaus taikai ir demokratijai, nėra dar aišku, nes palestiniečiai, remiami Kinijos komunistų, ir toliau drums vandenį Artimuose Rytuose.

Naseris Egipto valstybėje pasidarė tikras dievaitis, faraonų politikos tęsėjas (rais). Dėl jo mirties milijonai arabų liejo ašaras, tikras ar krokodilo — nežinome, šaukė kly-kė: „Mes visi Naseriai“, „Naseris nemirė, Naseris gyvas“. Reta tauta išreiškė savo meilę tautos valdovui taip aistringai, taip isteriškai, kaip arabai. Galimas dalykas, kad Naseris savo asmenyje įkūnijo arabų idealus.

Tačiau Naseris mūsų akyse yra tik ambi-cingas politikas, kuris vaidino didelį politi-ką, bet buvo silpnėsios už Dayaną, mažes-nis už Huseiną, nes Huseinas išdriso pasi-priešinti komunistiniam sąjūdžiui, o Nase-ris savo tautą apšodino Maskvos politru-kais. Jis nebuvo ir joks taikos apaštalas, nes nuolat provokavo karus tarp pačių ara-bų ir su žydais. Dabartinė arabų propaga-nda bandys Naserį įkelti į didžiulį faraon' niedestalą, tačiau objektyvioji istorija tu-rės pasakyti tiesą: Naseris tebuvo tik per-einamasis tiltas, kuriuo riedėjo Maskvos tankai į Afriką...

EUROPOS LIETUVIS —

LITHUANIAN WEEKLY
Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd., 1 Ladbroke Gardens, London W. 11. 2 PU. Tel. 727 2470
Registered as a newspaper at the Post Office.

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė.

Redakcija rankraščių taisy ir trumpina savo nužiūra.

Prenumeratos kaina: metams 70 šil., do-lerio kraštuose — 8 dol. metams; Vokietij-oje — DM 30.

Už laikraštį kieno nors spausdinamų-ųjų skelbimų turinį nel leidėjai, nel redak-cija nesima atsakomybės.

SEPTYNIOS DIENOS

Rusijos įspėjimas

Sov. Sąjungos komunistų partijos vadas Brežnevus įspėjo vakariečių kraštus, kad jie nedrįstų kištis į Jordano reikalus.

Jis pakaltino JAV, kad jos kliudančios pastangas arabams ir Izraeliui eiti taikos linkme.

SIRDIES SMUGIS IPĖDINIAMS

Al Ahram, Egipto oficiozas, rašo, kad ne-tiesia, jog viceprezidentas Sadatas ir politi-ka Sabrys turėjo po širdies smūgi.

Abu jie yra varžovai dėl Egipto vadovy-bės.

Kosyginas su Egipto vadais

Sov. Sąjungos min. pirm. Kosyginas po prez. Nasserio laidotuvių pasilikio tartis su Egipto vadais dėl Vidur. Rytų padėties ir dėl abiejų kraštų tolimesnių ryšių.

Niksonas ir Heathas

Iš Jugoslavijos užsukęs dar į Ispaniją, JAV prez. Niksonas atskrido po to į Brita-niją tartis su min. pirm. Heathu.

Palestiniečių reikalavimai

Britanija, Vokietija ir Šveicarija įvykdė palestiniečių reikalavimą — gražino jų te-roristus už paleistuosius lėktuvų keleivius.

Dabar jie reikalauja, kad ir Izraelis paleistų keliolika kalėjimuose laikomų palestiniečių.

Kova dėl valdžios

Per Hongkongą ateinančios žinios tvirti-na, kad Kinijoje vyksta kova dėl valdžios: kas ateityje užims aukščiausias vietas.

Partijos centro komitetas slaptai posė-džiavęs, bet į posėdžius nebuvę kviečiami kai kurie komiteto nariai.

Kas bus kalbama Vašingtone?

Britanijos min. pirm. Heathas vėliau nu-mato susitikti su prez. Niksonu Vašingto-ne, gal lapkričio, o gal gruodžio mėn.

Svarbiausia jų pokalbio tema busiant — Sov. Sąjungos galios plėtimasis.

Niksonas ir Heathas susitiks, kai bus mi-nima J. Tautų 25 metų sukaktis, bet ta pro-ga nebus laiko kalbėtis.

Kinijos ranka

Jordano vyriausybė įsitikinusi, kad pi-lietinių karą krašte sukėlė Kinijos finansuo-jami komunistai.

Kinijos žinių agentūra iš tiesų skelbia palestiniečių vado Arafato padėką už pa-ramą. Bet tvirtinama, kad daugiausia pa-ramos yra gavęs palestiniečių Populiarusis frontas, kuriam vadovauja dr. Habašas.

Dešinė ir kairė Bolivijoje

Gen. Mirandos vadovaujama grupė deš-i-nųjų Bolivijos karininkų pareikalavo, kad pasišalintų prez. Ovanda.

Dalis karinių dalinių palaiko prezidentą.

Tito noras

Jugoslavijos prez. Tito išreiškė norą, kad ko greičiausiai būtų sudarytas vyriausią galią krašte turis prezidiumas, kuris pa-keistų jį.

Prezidiume turėtų būti visų krašto res-publikų ir autonominių provincijų atsto-vai.

Partijos prezidiumas jau yra patvirtinęs tą planą. Dar turės svarstyti partijos kon-ferencija.

Aukos išpūstos

Amerikiečių žiniomis, Jordano pilietinio karo aukų skaičius esąs nepaprastai išpūs-tas.

Žuvusių galį būti iki 500, sužeistų iki 3.500.

Paieškomas Habašas

Libane labai paieškomas prokinietišku arabų teroristų vadas Habašas, kurio tal-kininkai neseniai buvo pagrobę keturis lėktuvus.

Habašas buvo pasirodęs Beirute, libanie-čių policija šoko jo ieškoti, bet jis pasislė-pė.

Jo taip pat ieško Arafato vadovaujamie-ji palestiniečiai, kaltinantieji už karą Jor-dane, kuriame jų daug žuvo.

Anvaras Sadatas — prezidentu

Kandidatu į Egipto prezidentus parink-tas buvęs Nasserio viceprezidentas, dabar einąs prezidento pareigas Anvaras Sadatas, įvairias aukštas pareigas einąs nuo pat ka-rininkų suruoštojo perversmo, kuris pašalino karalių Faruką.

Jį dar turės tvirtinti parlamentas, o pas-kuo visas kraštas.

Surado išeitį

Bolivijos kariuomenės vadai pareikala-vo, kad atsistatydintų prezidentas, kurį no-rėjo nuversti gen. Mirandos vadovaujami karininkai, ir pats gen. Miranda.

Karininkai nuspręs, ar kraštą valdys ka-rinė vyriausybė, ar civilinė.

Pagrobtais diplomatas

Prancūziška organizacija Montrealyje, Kanadoje, pagrobė britų diplomata Crossą ir sutinka jį paleisti, jei bus paleisti iš ka-lėjimo tam tikri tos organizacijos nariai, jei bus sumokėta jiems pusė milijono do-lerių auksu, ir jei bus netrukdoma patiems grobikams išvažiuoti į Kubą.

Organizacija yra viena iš tų, kurios rei-kalauja, kad Kanada Kvebeko provincijai duotų nepriklausomybę.

Septynios dienos

Nebenorį tartis

JAV vyriausybė nutraukė paruošiamuo-sius pasitarimus dėl taikos Vidur. Rytuose, nes esąs nuolat ir rimtai pažeidžiamas paliaubų susitarimas.

Apskritai ta proga nurodoma, kad JAV norinčios sugriežinti savo politiką Sov. Są-jungos atžvilgiu.

Prez. Pompidou kelionė

Prancūzijos prez. Pompidou pradėjo 8 dienų kelionę po Sov. Sąjungą nuo Mask-vos, kur jis Kremliuje tarėsi su Sov. Są-jungos vadais ir pasisakė už artimesnius Rytų-Vakarų ryšius ir už Europos saugu-mo konferenciją.

Niksono pasiūlymai

Prez. Niksonas pasiūlė daryti paliaubas visos Indokinijos mastu, tartis dėl pasikei-timo belaisviais, paskubinti atitraukti JAV karines pajėgas iš Vietnamo, šaukti kon-ferenciją, kuri spręstų pietryčių Azijos rei-kalus pagal 1954 ir 1962 m. susitarimus dėl Indokinijos.

Torresas perima valdžią

Bolivijoje, kaip atrodo, valdžią galutinai perima gen. Torresas, pasiskelbęs karinės vyriausybės prezidentu. Jį remia darbinin-kai ir studentai. Jis atstovauja kairiajam sparnui.

Trijų aukštųjų karininkų sudarytoji de-šiniųjų valdžia atsistatydino.

Aleksandrui Solženicynui

Nobelio literatūros premija paskirta ru-sų rašytojui Aleksandrui Solženicynui.

Tik viena jo knyga išspausdinta Sov. Są-jungoje, o dvi kitos užsieniuose. Dėl to kny-gų spausdinimo užsieniuose ir dėl pro-testų prieš persekiojimus jis yra nemalo-nėje ir išmestas iš rašytojų sąjungos.

PASITARIMAS TABOR FARMOJE

Rugsėjo 19-20 dienomis Tabor Farmoje, Mičigano valst., įvyko Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos surengtas Bendruomenės, Amerikos ir Kanados veikėjų, spaudos žmonių bei radijo valandėlių pranešėjų susirinkimas. Jo išvakarėse ten pat įvyko Liet. žurnalistų Sąjungos Centro Valdybos sukvietta žurnalistų konferencija. Jos dalyviai nemaža dalimi įsijungė į Bendruomenės suvažiavimą, jau trečiąjį JAV-se ir toje pačioje Tabor Farmoje, anksčiau J. J. Bachuno valdytojo, dabar gi, taip pat svetimų šeiminių, A. ir V. Adamkų tvarkomaj.

Sąskrydyje dalyvavo svečiai: Lietuvos Bendruomenės valdybos pirmininkas Stasys Barzdukas pranešė, kad suvažiavimą raštu pasveikino Lietuvos Atstovas Juozas Kajeckas, Vliko pirmininkas dr. Juozas Kęstutis Valiūnas ir Lietuvos Laisvės Komiteto pirmininkas, Vaeļovs Sidzikauskas.

Sąskrydyje dalyvavo svečiai: Lietuvos gen. konsulas Čikagoje dr. Petras Daudžvadis, Vliko valdybos vicepirmininkas Juozas Audėnas, ALTos pirmininkas inž. Eugenijus Bartkus (jį vėliau pavadavo vicepirmininkas Teodoras Blinstrubas), Lietuvos Laisvės Komiteto narys Vytautas Vaitiekūnas ir Lietuvos Fondo valdybos pirmininkas dr. Kazys Ambrozaitis.

Pažymėtina, kad Sąskrydyje dalyvavo ir iš Australijos, Melbourne, atvykusi Ona Matukevičienė, be to, iš Kanados sostinės, Ottavos — dr. Marija Ramūnienė.

Dalyvavo ir visa eilė žurnalistų, redaktorių, atstovavusių svarbiausiems mūsų dienraščiams bei kitiems leidiniams JAV ir Kanadoje ir „Eltos Informacijoms“, bei nemažas būrys radijo valandėlių JAV ir Kanadoje vadovų ir pranešėjų.

Pirmininkavo dr. Antanas Butkus, PLB valdybos vykdomasis vicepirmininkas.

Barzdukas savo atidarymo kalboje nurodė, kad tokių bendruomenės su spaudos bei radijo veikėjais sąskrydžių pradininku buvo velionis J. J. Bachunas, jo gi įvestąsias svetingumo, pasižmonėjimo tradicijas tęsia A. ir V. Adamkai. Kanados Bendruomenės Valdybos pirmininkas dr. Silvestras Čepas kvietė visus pasekti Bachuno reikštais bruožais: praktiškumu, tikrovės supratimu bei tolerancija savo tarpe.

Sąskrydyje sudaryta Stebėtojų komisija iš „Laiskai Lietuviams“ redaktoriaus Tėvo Juozo Vaišnio, žurnalisto Vinco Rastenio ir „Margučio“ radijo atstovo Romo Sukadolskio. Trijų dalių programos pranešėjai buvo: Vytautas Volertas, kalbėjęs apie ben-

drumenės reikalus, Lietuvių žurnalistų Sąjungos pirm. Vytautas Alantas (spaudos klausimai) ir radijo valandėlės „Tėvynės Garsai“ vedėjas Juozas Stempužis. Pranešėjų koreferentais pakviesti dr. S. Čepas iš Toronto, Kanados, JAV Liet. Bendruomenės valdybos pirm. inž. Bronius Nainys, „Naujienu“ dienraščio redaktorius Martynas Gudelis, „Draugo“ dienraščio redaktorius Bronius Kviklys, radijo valandėlės Toronte, Kanadoje, vedėjas Jonas Simanavičius ir radijo valandėlės Detroito vedėjas Vacys Urbonas.

Volertas savo pranešime ypatingą dėmesį kreipė į jaunimą, lietuviybės ugdymą, reikala pakelti Bendruomenės darbo autoritetą. Jis pasiūlė paskirti 2.000 dolerių stipendiją studijuojantiems lietuvininkams. Alantas, kalbėjęs apie mūsų spaudos uždavinius visuomenėje, pabrėžė, kad nors spauda nemerdi, tačiau plačios masės ją ignoruoja. Jo nuomone, bendruomenė turėtų išaiškinti, kiek mūsų išeivių visuomenės domisi spauda. Jis nurodė į daugiau moralizuojantį spaudos pobūdį ir kai kuriuos neigiamus reiškinius, pvz., asmeniškumą bujojimą. Kyla klausimas, ar mūsų spauda pajėgs ateityje išlaikyti senas tradicijas — turės atsirasti reformų reikalas. Alantas kėlė mintį: ar ne geriau išeiviams turėti vieną spaudos organą? Stempužis palietė temą: ką lietuvių radijas duoda ir ką turėtų duoti? Jis pateikė kruopščiai paruoštą radijo programų lietuvių kalba pasaulio statistiką ir radijo valandėlės pasiūlė: teikti gerą išeivijos informaciją, naudoti tik lietuvių liaudies, lietuvių kompozitorių muziką (dar ir mūsų menininkų operų įdainavimus), skelbti okupuotos Lietuvos gyvenimo apžvalgas, ypač susirūpinti valandėlėmis įvairaus amžiaus jaunimo grupėms. Iš Stempužio pateikto Vilniaus radijo programos vaizdo paaiškėjo įdomūs duomenys: tas siųstuvus teikia 70% žinių su politine indoktrinacija ir iš per 10 valandų kasdien duodamos muzikos vos 8 procentus arba 50 minučių teskiria lietuvių originalinei ir liaudies muzikai.

Vėliau sekė koreferentų pasisakymai ir gausios sąskrydžio dalyvių diskusijos. Koreferentai teigė: dr. Čepas iš Kanados aiškino, kad bendruomenėje dalyvauja maža išeivių dalis, ir čia kalti per ilgą išeivijos metai. Nutautėjimas vyksta dideliu tempu, turi reikšmės ir mišrios šeimos. Nainys pažymėjo, kad bendruomenė esanti sveika, ji vis stiprėja, daug kas bendruomenėje ieško paramos, tačiau trūksta akcijos. Gudelis kėlė tolerancijos reikalą, Kviklys teigė: bendruomenės nariai — „Draugo“ dienraščio bičiuliai, jis kvietė su spauda palaikyti gerus ryšius. Tėvas Vaišnis nurodė į reikalą atsižvelgti jaunimą, susirūpinti geru kirčiavimu lietuviškose radijo valandėlėse. Svarbių minčių iškėlė ir kiti koreferentai.

Suvažiavimą Tabor Farmoje pasveikino gen. konsulas Čikagoje dr. P. Daužvadis. Jo nuomone, sąskrydis rodo, kad mes gyvi. Diskusijų metu pasisakė eilė dalyvių — jie kėlė įvairius klausimus, kaip bendruomenės rinkimų sistema, kai kuriuos negalavimus, jos autoritetą kėlimą, į reikalą visas lėšas skirti lietuviškam žvietimui bei tautiniam auklėjimui, sudaryti veiklos planą ir kt.

Vliko vicepirmininkas Juozas Audėnas sąskrydžio dalyviams papasakojo apie Vliko informacijos darbą, Vliko bendravimą su Lietuva (spaudos, radijo keliu) ir pabrėžė reikalą daugiau teikti lėšų laisvinimo reikalams — Tautos Fondui, juo labiau, kad radijo valandėlė Sibiro lietuviams (Filipinuose) reikalauja vis daugiau išlaidų. Audėnas prašė spaudos ir radijo veikėjus: populiarinkite Tautos Fondo reikalavimus, ypač kad Vlikas pasiryžęs ligi kitų metų Vasario 16-sios žymiai pagerinti savo informaciją tiek okupuotajai Lietuvai, tiek ir laisviesiems lietuviams Vakaruose.

Kanados LB Krašto pirmininkas dr. Silvestras Čepas pabrėžė reikalą kelti bendruomenės apylinkių svorį Taryboje — tai liečia JAV-bių bendruomenę. Čepas stebėjosi, kad kanadiečiai Lietuvos laisvinimo reikalams surenka žymiai daugiau lėšų, kaip JAV lietuviai. Jis pabrėžė: visos aukos, surenkamos Vasario 16 proga, turėtų būti skiriamos tik Lietuvos laisvinimo reikalams. Čepo minčiai pritarė ALTos vicepirmininkas Teodoras Blinstrubas, dr. Jurgis Bobelis ir dr. Vyt. Majauskas. Suvažiavime dar kalbėjo Lietuvių Fondo reikalais dr. Kazys Ambrozaitis ir jaunimo atstovai Jūratė Jasaitytė ir Romas Sukadolskis. Pažymėtina, kad suvažiavimo pertraukos metu susirinkę radijo valandų vedėjai iš JAV ir Kanados sutarė kiekvienais metais sausio 1-7 dienomis rengti Radijo savaitę. Spauda paprašyta apie tai skelbti. Pranešėjai pasiūlė rengti ir spaudos savaitę.

Sąskrydį Tabor Farmoje baigiant, Stebėtojų komisijos vardu V. Rastenis pasiūlė neskelbti rezoliucijų, bet surašyti suvažiavimo mintis, jas paskleisti bei panaudoti vėliau įvyksiančiuose sąskrydžiuose. Pirmininkavęs dr. A. Butkus, suvažiavimui einant prie pabaigos, priminė Vliko pirmininko dr. Valiūno šią vasarą Kilyvelandėje pasakytus žodžius, būtent: „Nustokime vie-

ni kitus kaltinti šmeižtais, pasekime Konrado Valenrodo pėdsakais — būkime budrūs“. Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos pirmininkas Stasys Barzdukas padėkojo visiems dalyviams, svečiams, ypač gyvai suvažiavimą sekusiam Vliko vicepirmininkui Juozui Audėnui ir bendruomenės dideliu ramsčiui — Kanados Lietuvių Bendruomenei. Jis priminė buv. prezidento Kennedžio žodžius: atsiminkime, ką mes galime duoti... (bendruomenei).

Sąskrydžio metu rugsėjo 20 d. pamaldas dalyviams laikė Tėv. Juozas Vaišnis. Rugsėjo 19 d. vakare dalyviai su dideliu dėmesiu išlausė Juozo Stempužio paruoštos juostos — okupuotos Lietuvos menininkų įgrotą lietuvių liaudies instrumentų muziką su sol. Aldonos Stempužienės paaiškinimais. Tabor Farmos savininkai Adamkai sąskrydį parėmė 250 dol. auka, dalyviams suteikė eilę lengvatų. Sąskrydžio metu buvo pagerbtas spaudos veteranas rašytojas Kazys Karpis, šiais metais sulaukęs 75 metus amžiaus. Dalyvių ir svečių buvo per 50. (ELTA)

DR. V. GIDŽIŪNO STUDIJA APIE PRANCISKONUS

Istorikas Dr. Viktoras Gidžiūnas, O. F. M., parašė naują studiją: „Pranciškonai observantai Lietuvoje XV ir XVI a.“

Ši 32 psl. studija skirta to pranciškonų ordino 500 metų jubiliejui paminėti. Perleista per „Aidų“ žurnalą, studija pasirodė taip pat ir atskiru atspaudu.

BALIUS SU SAVA OPERA

Australijos „Mūsų Pastogės“ spaudos baliuje buvo pastatyta švelniai romantiška, ultramoderniškai ir drauge komiška opera „Ne ta Traviata“, sukurta Danutės Skorulienės pagal G. Verdžio garsiąją operą „La Traviata“.

Daugiau kaip keturi šimtai balius svečių su dideliu susidomėjimu ir susižavėjimu sekė tą operą balius metu.

MIRĖ DR. J. DAUPARAS

Čikagoje rugpjūčio 29 d. mirė dr. Juozas Dauparas, tautinės srovės žmogus, Vilties draugijos šimtininkas, spaudos rėmėjas. Leidžiant S. Rūkenės „Vergijos kryžkelės“ pirmąjį tomą, parėmė leidimą 1.000 dol. auka.

LIETUVIŲ KALBOS ĮTAKA

Lietuvoje išleista knyga, kuri turėtų sudominti filologus. Tai Ch. Lemcheno „Lietuvių kalbos įtaka Lietuvos žydų tarmei“. (ELTA)

PRANCISKONŲ UŽSIMOJIMAI

JAV lietuviai pranciškonai kas treči mėtai persitvarko, nes tai reikalauja jų taisyklės, ir dabar provinciole pareigos atiteko T. Jurgiuvi Gailiuišiui.

Lietuviai pranciškonai Amerikoje įsikūrė po antrojo pasaulinio karo ir greit išplėtė savo veiklą. Šiuo metu jie turi šešis vienuolynus, tris parapijas, spaustuve, leidžia laikraščius, žurnalus ir ilgą laiką turėjo šv. Antano gimnaziją, kuri, kaip žinome, yra jau uždaryta.

Tėvas J. Gailiūšis steigė ir statė didingus šv. Antano gimnazijos pastatus ir ilgus metus jai vadovavo.

Dabar pranciškonai New Yorke pradžia turi jau nupirkę žemės ir planuoja naują kultūros židinio statybą. Numatyta pastatyti didžiulę salę, koplyčią, lituanistinę mokyklą, biblioteką, spaustuve, meno galeriją, redakciją, muziejų ir kambarius organizacijoms ir posėdžiams.

LIKVIDAVOSI DRAUGIJA

Seniausia Worcesterio (JAV) šv. Kazimiero draugija, veikusi 75 metus, dabar likvidavosi. Savo lėšomis ji rėmė Lietuvos laisvinimo darbus.

KUN. P. RABIKAUSKAS — DEKANAS

Kun. P. Rabikauskas, jėzuitas istorikas, Romos Popiežiškojo Gregorianumo universiteto profesorius, dėstęs paleografiją ir diplomatiką, išrinktas to paties universiteto istorijos fakulteto dekanu.

APSISPRENDIMAS

„Gera, gerasis ir ištikimasis tarne; kadangi buvai ištikimas ant nedaugelio, aš ant daugelio tave pastatysiu; įeik į savo viešpaties džiaugsmą.“

Mato 25, 23

Nuostabus yra Dievas savo tarnuose. Kiek daug buvo šventųjų, kurie buvo paliegi, benamiai, vargšai, elgetos, žmonių mažal vertinami, o Dievuje rado malonę, garbę ir amžinąjį laimę! Išganytojas patarė pasidaryti geras, kaip kūdikiai, jei norime įeiti į Viešpaties garbę.

Ir šv. Dievo Motina Marija pasirinko Liurde, Fatimoje, Šiluvoje ir kitur Dievo valios reikšėjais ir skleidėjais mažus, nemokytus vaikelius ir nuostabių darbų padarė. Viena tokių Dievo pamiltų sielų, M. Conception, paklausiusi apsišiepusi Jėzų: „Kaip, Viešpatie, pažins tavo valią tos sielos, kurios klaidžioja po pasaulį, nežinodamos, kur eiti? — Jos neprazūs be savo kalmės... Savo gyvenime visi turite sąžinės šviesos momentą, kada atskiriate, kur yra nuodėmė, o kur nėra. ...Troškū, kad žmonės mylėtų Dievą virš visų tvartinių.“

Sviesuolio žodis
Viename subuvime priėjęs jaunas studentas prie daktaro E. Miller pokalbyje pasisakė, kad, jo galva, visi tikėjimai lygios vertės, nes veda žmogų į tą patį tikslą.

— Apie kokį tikslą Tamsta kalbi? Ar technikos, medicinos, mokslo tikslą, ar apie žmogaus dvasios amžinąjį gyvenimą? Jo sprendimą?

— Gal netiksliai išsireiškiau. O kaip yra su tikėjimais?

— Skirkite paprastąjį žmogaus tikėjimą žmogui, manydamas, kad jis kalba tiesą. Nebuvote, rodos, Australijoje, o vis dėlto tikite tiems, kurie teigia, jog Australija tikrai yra. Jūs tikite žmogui, žinovui. Dievas yra apreiškęs žmonėms amžinąsias tiesas. Jos negali būti kitokios, kaip tikrai apreiškėtosios. Dievo tiesa yra viena, nesikeičianti. Ir vienas yra tikras tikėjimas Dievu. Kiti tikėjimai — žmonių sugalvoti ir todėl klaidingi.

Zinomi tikėjimai daug kame viens kitam yra priešingi. Jei jie nesiskirtų, pasikiltų vienas tikėjimas.

Tikėjimas nurodo, ko Dievas reikalauja iš žmogaus ir ką yra kalti žmonės Dievui. Kai jie yra stačiai priešingi, — negali būti abejų tikri. Be to, visi žmonės turime tą pačią prigimtį, tą patį galutinį gyvenimo tikslą, tuos pačius Dievo įsakymus ir tą patį vieną Dievą. Todėl turi būti vienas tikras tikėjimas visiems. Tamsta, nežinodamas žmonių sugalvotų tikėjimų, Jie neveda į Dievą, o klaido pažinti tikrojo, gyvojo Dievo, pasaulio Kūrėjo, valią. Skaitykite Dievo žodį.

Sv. Januarijaus kraujas

Jis buvo nukankintas 306 m., o 1407 m. jo kūnas buvo perkeltas į Neapolio katedrą. Buvo pastebėta, kad jo šventės dieną, kai stiklo indelis su jo krauju aklinai uždarytas, padedamas prie jo galvos relikvijoriaus, kraujas ima skystėti, keičia spalvą ir ima virti. Daug mokslininkų įvyki, kas metai pasikartoja, tyrė ir negali rasti mokslinio išaiškinimo. Paprastai kraują indelyje būna sudžiūvęs, sukietėjęs. Tik ties kankinio galva pastatytas kraujo indelis atgyja. Nuostabus Dievas savo šventuosiuose.

K. A. M.

BOLŠEVIKŲ VALDŽIOS ATSIIRADIMAS LIETUVOJE 1918—1919 METAIS

jų pačių dokumentų šviesoje

Ats. mjr. P. Gudelis

Pirmas agitacinis šmeižtas yra tos „šiltos vietos“. Iš tikrųjų rusai, pasitraukdami iš Lietuvos, evakuavo visas įstaigas ir įmones. O ir jiems viešpataujant nė vienas lietuvis negaudavo savo krašte jokios tarnybos. Tauskalai apie „kovos kelią“ yra niekuo nepagrįsti, nes beginkliai lietuviai nebuvo galinęsi už jo garbinamuosius rusus. Jei rusų armijos nesugebėjo atsispirti vokiečiams, tai negalima reikalauti, kad lietuviai būtų su jais kovoje. O jau apie keliaklupsčiavimą tikrai nepriderėjo kalbėti paklusniam rusų tarnui.

Ypač įsidėmėtinas jo paskutinis sakiny, nes jis paimtas iš bolševikų gyvenimo, tik sukeisti vardai. Kaip jau žinome, Stalinas pakartotinai vertė juos pasiskelbti Lietuvos vyriausybe, suprantama, tuo norėdamas sau palengvinti Lietuvą prisijungti prie Rusijos.

Kitoj vietoj (30 p.) jis pats prieštarauja savo teigimui apie „paduotą mintį“, kai, rašydamas apie Vilniaus Seimą, tvirtina: „O tuo tarpu Lietuvoj siautė žiauriausia vokiečių okupacija, prieš kurią tie ponai ir nemanė kovoti. Negi galima vadinti kovą jų landžiojimą po vokiečių imperialistų priemones, alkūnių jiems bučiavimą ir rūpinimąsi tokiu būdu išprašyt sau iš jų Lietuvos nepriklausomybę“.

Pirmą kartą nepriklausomos Lietuvos reikalavimas buvo oficialiai paskelbtas 1916 m. birželio mėn. Pavergtųjų tautų kongrese Lozanoje (Dšm. 57 p.). Tada tikrai siautėjo neribota okupacija, o leisdami sušaukti Seimą, vokiečiai jau buvo daug sukalbėję.

Betgi panagrinėkime arčiau tos Stalino įsakymu pasiskelbusios laikinosios revoliucinės Lietuvos darbininkų ir vargingųjų valstiečių vyriausybės sensacingo atsiradimo eigą. Prisiminkime, kad pirmoji Lietuvos komunistų suvažiavimo metu, 1918 m. spalio 1-3 dienomis, Lietuvoje buvo 3 bolševikai iš 10.000 gyventojų.

Straipsnyje apie tos vyriausybės sudarymą (Kps. 1, 115 p.) Kapsukas taip rašo: „Lietuvos ir Baltarusijos kompartija tuo laiku ėmė greit augt. Per pirmąjį suvažiavimą, įvykusį 1918 m. spalio 1-3 d., ji dar buvo visiškai silpna. Iki gruodžio pradžios,

kaip sako savo pranešime to laiko CK sekretorius, užaugo 3-4 kartus“...

Nors tai tvirtina pats bolševikų vadas, vis dėlto labai sunku tokiu stebuklu patikėti. Bet mūsų samprotavimų net ir jis nepakeičia. Jei partija ligi gruodžio 16 d., kai buvo išleistas tos vyriausybės manifestas (Brb. 18 d.), būtų net 5 kartus padidėjusi, tai ir tada Lietuvoje tegalėtų būti vos apie 4.000 bolševikų, taigi vos 4 bolševikai iš 3.000 gyventojų.

Dėl to reikia tik stebėtis bolševikų drąsa ir akiplėšiškumu skelbti manifeste (Kps. 1, 125 p.): „Sukilusiųjų Lietuvos darbininkų ir vargingųjų valstiečių vardu, Lietuvos raudonarmiečių vardu, skelbiame karinės Vokietijos okupacijos, Lietuvos Tarybos ir visų kitų buržuazinių tautinių tarybų ir komitetų valdžią nuversta. Visa valdžia pereina į Lietuvos darbininkų, bežemių ir mažžemių atstovų sovietų rankas“.

Manifesto tekste yra dar viena tokia pat ilga ir nemažiau melaginga tirada: „Pasiremddama sukilusiųjų prieš okupacinę valdžią ir jos agentą — kontrrevoliucinę Tarybą, ir nepripažįstančių nei jokio anglo-prancūzų-amerikonų kapitalistų kontrrevoliucinio bandymo įsikišti į dirbančiųjų masių likimo sprendimą, Lietuvos darbininkų, valstiečių varguomenės ir raudonarmiečių valia, Lietuvos ir Baltgudijos komunistų partijos CK skelbia laikinąją Lietuvos darbininkų ir valstiečių valdžią“.

Įsidėmėtina, kad net „Gimtasis Kraštas“, minėdamas tos vyriausybės 50 metų sukaktį (1968 m. 50 nr.), pasidrovėjo tokias nesąmones kartoti ir pacitavo tik antrąjį manifesto sakinį: „Visa valdžia pereina“...

Reikia pasakyti, kad tos „vyriausybės“ sudarymas yra labiausiai miglotas dalykas visoje komunistų istorijoje. Kai net nutarimas paskirti pulko komisarą buvo protokoluojamas, tai apie vyriausybės sudarymą nėra paskelbtas joks dokumentas. Tik pastaboje 36 nr. (Brb. 389 p.) rašoma: „Laikinosios revoliucinės Lietuvos darbininkų ir valstiečių vyriausybės manifestas buvo V. Mickevičiaus-Kapsuko parašytas ir 1918 m. gruodžio 8 d. L ir BKP CK posėdyje patvirtintas. Nutarimas apie Laikinosios rev.

Lietuvos darb. ir valst. vyriausybės sudarymą buvo priimtas Lietuvos komunistų partijos CK posėdyje 1918 m. gruodžio 7 d. Asmeninis vyriausybės sąstas buvo CK patvirtintas gruodžio 8 d. Gruodžio 10 d. vyriausybės dalis (V. Kapsukas, K. Kernovičius, A. Jakševičius), sekdama Lietuvos KP CK nurodymą, išvyko į Daugpilį organizuoti tarybinės valdžios organus Lietuvos šiaurės rytų ir rytiniuose rajonuose. V. Kapsukas sugrįžo į Vilnių 1919 m. sausio 7 d“.

Čia aiškiai išlenda tendencija sudaryti įspūdį, kad toji vyriausybė tariamai rėmėsi Lietuvos darbo žmonių valia, o ne rusų diriguojamo L ir B KP-jos CK-to pataikūnišku sprendimu. Čia sąmoningai painiojamos dvi partijos ir vienas nei vienas tų partijų aiškiai nepriskirtas CK. Gruodžio 8 d. minimas L ir BKP CK, o gruodžio 7 d. ir 10 d. Lietuvos komunistų partijos CK. Betgi žinoma, kad rusai neleido lietuviams bolševikams sudaryti lietuvių kom. partijos, todėl tuomet tebuvo tik vienas rusų kontroliuojamas L ir BKP CK. Tik neakyla skaitytąja daugiau klaidindami, rašydami jie sąmoningai nesilaikė chronologijos, nes tik tuo būdu galėjo įsprausti tarp eilučių tą nebuvėlį LKP CK. Reikia atsiminti, jog ir manifeste buvo aiškiai pasakyta, kad Lietuvos d. ir valst. vyriausybę sudarė L ir BKP CK.

Akiplėšiškų klaidingumų užtinkame 1968 m. „Komunisto“ 8 nr. paskelbtame Maliukevičiaus straipsnyje „LKP įsikūrimo išvakarėse“.

Neginčijamas faktas, kad lietuviai bolševikai Rusijoje neturėjo savarankios komunistų partijos, o sudarė tik rusų KP lietuvių sekciją. Rusai buvo įsteigę tam tikrą liaudies komisariatą (jį pavergtų. Aut.) tautų reikalams, o įvairioms tautoms buvo prie jo sudaryti iš rusams paklusnių bolševikų tų tautų komisariatų. Taigi buvo ir lietuvių reikalams komisariatą su komisaru V. Kapsuku priešakyje.

Tačiau lietuviai bolševikai savo raštuose sąmoningai ir labai nuosekliai stengiasi visur sudaryti įspūdį, kad jų partijos pirmtakai patys buvo savarankūs ir atstovavo suvereniai Lietuvai.

Maliukevičius savo straipsnio įžangoje ir toliau, klastodamas protokolus, 1917 metais prie SFTR liaudies komisariato tautų reikalams įsteigtąjį komisariatą vadina Lietuvos reikalų komisariatu.

Taip yra parašyta mano pirmiau cituotoje jo tiradoje apie c. b. „didelį vaidmenį“, o protokoluose kaskart „L. r. Komisariatą“ falsifikuojama į „Lietuvių“ (reikalų) komisariatą“ (Prot. 19 nr., 1 p. ir visur kitur).

(Bus daugiau)

LAISKAS IŠ NOTTINGHAMO

Kartą, prieš keletą metų, kino ekrane man teko matyti nepaprastą reginį — milžinišką vulkaną išsiveržimą jūroje. Milžiniškas ugnies, pelenų ir dūmų fontanas veržėsi iš verdančios ir kunkuliuojančios vandens masės, išmesdamas į viršų tūkstančius mažų ir didelių žuvų, dumblių, geroko kalnelio dydžio uolas ir šimtus akmenų. Visa tai degė ir maišėsi ore, dūmuose ir liepsnoje, palydint griausmiais, staigumais ir audrai. Tas baisus reginys truko tris ar keturias minutes. Po to viskas staiga apriomo, ir iš vandens išnėrė didelė sala...

Pasirodo, tai buvo Holywoodo vieno tikro įvykio surežisavimas. 1963 metais taip užgimė nauja sala Atlanto vandenyne, tik 70 mylių į šiaurę nuo Islandijos.

..

Visai ne taip seniai mes visi buvome panašaus įvykio liudininkai. Lėktuvai iš įvairių dangaus krypčių buvo priverstinai nupdyti; jų keliautojai buvo palikti bado, karščio, troškulio ir šalčio kėsti, vėliau išvaryti į dykumas, o lėktuvai sudeginti. Po to dykumų laukais pradėjo riedėti tankai, patrankos, miestai pradėjo išvirsti į griuvėsių kalnus, po jais pradėjo vaifioti ir mirti žmonės. Dešimčiai tūkstančių žmonių, sako, nutekėjo kraujas, ir Jordano upės vanduo pasidarė raudonas. Visa tai įvyko tik dešimties dienų būvyje, visam pasauliui visai nelauktai, staiga.

..

Kas yra tie Palestinos gimdytojai ir pranašai? Jie visi, kaip ir mes, atsirado ir pasidaugino pabėgėlių stovyklose, su tuo tik skirtumu, kad mes esame pabėgėliai svietimaj, o jie savoj žemėj. Jie atsirado 1948 metais, kada buvo sukurta Izraelio valstybė iš senovės Palestinos žemių. Tuomet iš apie 1½ milijono arabų tik 160.000 sutiko priimti Izraelio pilietybę; visi gi kiti pabėgė, o į Egiptą, Siriją, Libaną ir daugiausia į Jordaną. Šiandien jie sudaro 65% visų Jordano gyventojų. Jie vadina save palestiniečiais. Jie gyvena stovyklose; įvairiais politiniais sumetimais arabai jais nesirūpina, o visų pirmiausia — blogai aptarnaujamoji vargstanti pabėgėlių masė jiems yra propaganda prieš Izraelį.

..

Tačiau ilgai nei palestiniečių pabėgėlių tarpe susirado vadų, kurie kitaip galvojo. Betikslis gyvenimas stovyklose įgriso. Izraeliui sumušus Egipto armiją, dykumose iš kelių milžiniškų ginklų kiekis, kurio didžia dalimi galėjo pasinaudoti ir pabėgėliai. Apisiginklavę pradėjo jie treniruotis; trumpu laiku Jordano teritorijoje susidarė 25.000 žmonių palestiniečių armija. Buvo iškelti ir nauji kovos šūkiai, kaip antai: „Senovės Palestina turi atgimti!“, kurios žemė, vadų nuomone, turi apimti visą Izraelį ir dalį Jordano. Atseit, visų pirma karas prieš Jordaną (specialiai prieš Jordano karalių Husseina) kaip silpnėsnį, o vėliau, Jordane gerai įsitvirtinus, prieš Izraelį.

Rusų tankai riedėjo iš Sirijos į Jordaną

karaliaus nuverstį, o tuo pačiu metu Sirijos linkui plaukė galingasis šeštasis Jungt. Amerikos V-bių laivynas ir lėktuvai skrido į bazes arti Sirijos sienos.

Tą visą naktį J. A. V-bių užsienio reikalų ministeris išsėdėjo be miego prie telefono, o J. A. V-bių prezidentas Niksonas buvo du kartus prikelts iš lovos, nes tarptautinė padėtis blogėjo ir įtampa augo iš valandos į valandą. Vašingtonas laukė ir bijojo, kad Kremlius gal užsiangažuos visomis esamomis pajėgomis paremti sukilėlius, o tuo pačiu metu graso Kremlui savų pajėgų intervencija, jeigu Kremlius nesusitvarkys ir neduos įsakymo Sirijos tankams pasitraukti iš Jordano.

Izraelis, bijodamas, kad sovietų tankai riedės toliau per visą Jordaną, užlaikė savo pajėgas ir laikė paruošty. J. A. V-bės davė tokį pat įsakymą savo daliniams Vokietijoje.

Po dviejų dienų, kada Vašingtone Egipto ambasados diplomatinio priėmimo metu Sovietų atstovas Voroncovas isteriškai kaltino „Imperialistus“ ir iššaukiamai klausė Kisingerį (vyr. J. A. V-bių prezidento patarėją), ar Amerika bus patenkinta, jeigu sovietai sustabdys Sirijos tankus Jordane, ir Kisingeris ramiai atsakė: ne, tankai turi pasitraukti iš Jordano, galimybės už ir prieš vis dar tebebuvo dramatiškojo pusiausvyros.

Tuo pačiu metu J. A. V-bių prezidentas Niksonas palaikė glaudų ryšį su spauda, informuodamas ją apie savo griežtą nusistatymą ir karinės intervencijos galimybes.

Tokiai įtampai ir padėčiai susidarius, ar nuostabai, jeigu ne vienas mūsų buvo jau išgirdęs žemės kamuolių pamažu skylančią garsiai braškant.

Kremlius kažkaip išsigando ir davė įsakymą tankams iš Jordano pasitraukti.

..

Šių politinių įvykių vulkaninio išsiveržimo rodyklė atslūgo, bet bendroji padėtis Artimuosiuose Rytuose lieka daugiau įtempta, negu bet kada.

Jordane sukilėliai, kad ir pralaimėjo pirmąjį mūšį, tebėra nesunaikinti ir vis dar tebesudaro beveik ½ visų gyventojų. Aišku, jie liks ištikimi savo vadams ir ruošis naujai kovai. O Jordano karalius iš savo pusės pareiškė: „Jeigu aš negaliu apginti savo sosto, aš geriau sudeginsiu savo kraštą“. Taigi gili praraja tarp palestiniečių ir karaliaus visiškai aiški.

Maža to, Jordane stovi dar 14.000 Irako kariuomenės, kurios vaidmuo tuo tarpu niekam nėra aiškus. Iki šiol ji visai nedalyvavo bet kuriuose mūšiuose prieš Izraelį ir buvo tik stebėtoja palestiniečių sukilime. Sakoma, kad ji yra apginkluota Kinijos patalukais ir yra Mao-Ce-Tungo pėstininkai, kurių kryptis tuo tarpu dar nežinoma.

Vis dėlto, kol Jordane vyksta nesantikos, Izraelis yra patenkintas, nes jo užnugaris lieka laisvas ir tuo pačiu leidžia jam susikcentruoti ties jo didžiausio priešo — Egipto — reikalais.

Nasseras mirė. Egiptas kurį laiką liks sfinksu, kurio mintys, galvojimas ir elgesiai bus neįsėjami ir nežinomi. Gal ir čia

NUKENTĖJO SPORTININKAI

„Tiesa“ pasipiktinusi rašo, kad Kolumbe, JAV, surengtose sunkiatlečių varžybose teisėjai atėmė aukso medalį iš tarybinio sportininko Jano Talto, kurį jis buvo prieš metus gavęs Varšuvos varžybose. Kiti 5 Sov. Sąjungos atletai 3 prizininkai, du iš Lenkijos ir 1 iš Japonijos, diskvalifikuoti. „Tiesa“ tvirtina, kad teisėjai amerikietis ir anglas neteisingai apkaltino Sov. Sąjungos sportininkus varžybose naudojusius chemikalą dopingą.

Rusų tankai riedėjo iš Sirijos į Jordaną

Izraeliui pasiseks — gal Egipte, kaip Jordane, prasidės nesantikos ir vaidai dėl valdžios. Kas žino!

Tačiau, kokios permainos bevyktų arabų valstybėse, vienas veiksnys liks aiškus ir tvirtas — sovietų tolesnis stiprinimasis ir įsigalėjimas prie Suezio kanalo. Ar Jungt. Amer. Valstybės pasiseks sovietus atsverti ir sutrukdyti jų įsigalėjimą — štai lemiantis klausimas Europai ir pasauliui. Tuo tarpu atrodo, kad Amer. Jungt. Valstybės, kaip ir visuomet praėjus, per ilgai laukė, per daug pražiopsojo ir per vėlai pasirodė aktyviai aktore šioj politinėj dramoj. Ketvirtasis veiksmas, gal būt, dar ir ilgas, bet jau prasidėjo, Kosyginui pirmam pasirodžius scenoje Nassero laidotuvių metu.

Stasys Kuzminskas

KOPLYČIOS REIKALAS

JAV ir kitų kraštų lietuvių spauda dar vis teberašo apie šv. Petro bazilikoję Romoje įrengtą lietuvių koplyčią, ypač sušaudoma ties tuo, kad ji ne taip pavadinta, kaip buvo projektuota ir žadėta.

Tais rašymais remiantis, „Europos Lietuvių“ irgi buvo išspausdinta žinutė (Nr. 36), kuri per neapsižiūrėjimą baigta žodžiais „ir neminima nei Lietuva, nei lietuviai“. Aišku, kad tas sakinio galas turėjo būti susietas su kankiniais, kas matyti iš žinutės dvasios. Dėl to neapsižiūrėjimo atsiprašome.

Proga atkreipti dėmesį į šį neapsižiūrėjimą sudarė prel. V. Mincevičius, po tais žodžiais prirašęs „Melas!“ ir dar tokią pastabą: „Stebiuosi ir gėdinuosi tokiu lietuviško spaudos neobjektivumu“.

Atsiųstosios fotografijos ir rugpjūčio 2 d. „L'Osservatore Romano“ lapas su koplyčios aprašymu ir keliomis nuotraukomis rodo, kad koplyčia iš tiesų yra lietuviška. Net ir koplyčios aprašymo antraštė „L'Osservatore Romano“ laikraštyje yra „La Cappella Litwana Nelle Grotte Vaticane“.

Be to, prel. V. Mincevičius atkreipė dėmesį į lotynišką įrašą koplyčioje po lietuvišku rūpintojėliu, kuris lietuviškai skamba šitaip: „1970 Viešpaties metais liepos 9 dieną, Popiežiui Pauliui VI valdant Bažnyčią, viso pasaulio lietuviai šią koplyčią aukojo švenčiausiai Mergelei Gailetingumui Motinai, norėdami įamžinti atminimą jų savo brolių, kurie tėvynėje pasiliko ištikimi katalikiškojo tikėjimo liudytojai, kurių vardai yra įrašyti gyvenimo knygoje ir dėl to jie kaip negestantys švyturiai švies per amžius“.

Tą įrašą vaizduojančioje fotografijoje prel. V. Mincevičius šitaip yra parašęs: „Lietuvos kankiniai yra atminti šioje lentoje!“

„Bet kokie kankinių sąrašai nebūtų pilni, nepatenkintų visų ir — kas svarbiausia — būtų apsiuokimas prieš visą pasaulį! Ee to, neužtektų visos šv. Petro Bazilikos jiems surašyti! Maldos namai tegali būti dedikuoti tikrai kankiniams, paskelbtiems Bažnyčios šventaisiais!“

„Ar pavaiduotas kankinys, Kazių bažnyčia, Sibiro maldaknygė nepakankamai kalba apie Lietuvos kankinius? Ar reikia etiketės kaip ant cigarečių pakelio?“

Lietuvio pareiga išlaikyti VLIKĄ, todėl visi aukokime Tautos Fondui.

Septyni simptomai

„Dirva“ išsispausdino dr. Stepono Biežio straipsnį apie ženklus, kurie gali rodyti, kad yra prasidėjusi vėžio liga. Tačiau tokie patys simptomai pasireiškia ir įvairių kitų ligų atveju, todėl tokius ženklus reikia laikyti tik įspėjaniais, ir jei tie negalavimai nepaiešina po 2-3 savaites, tenka tuoj kreiptis į gydytoją. Čia dr. S. Biežys išvardija septynius ryškesnius tos ligos

ženklus, kuriuos privalo žinoti kiekvienas suaugęs žmogus.

1. Nepaprastas kraujo pasirodymas iš burnos, vidurių, pūslės ar iš kitos kūno vietos. Kai toks neišaiškintas kraujavimas pasikartoja ir trunka ilgesnį laiką, tai būtinai reikia susirūpinti ir tiksliai iširti to kraujavimo priežastį, nes vėžys dažnai šitaip ir prasideda.

2. Žalda arba opa, nerodanti gijimo ženklo, privalo būti iširta neatidėliojant.

3. Guzas, t. y. navikas, arba šiaip jau atsiradęs sukietyjimas krūtyje ar kitoje kūno dalyje dažnai yra vėžio pradžia. Neatidėliojant reikia mikroskopu iširti, kad būtų tikrai galima nustatyti, kas tai per navikas.

4. Nenumatytas pasikeitimas vidurių ar pūslės normalaus tuštinimosi būtinai reikalauja nedelsiant nuodugniai patikrinti, kas, palyginti, lengvai atliekama, ir nustatyti tokio pakikimo tikrąją priežastį.

5. Užkėmus balsas ar kosulys, savaime nepranyksta porą savaičių, būtinai reikalauja atitinkamai patikrinamas, ar tai nesauna vėžio ligos pradžios.

6. Vadinasis nevirškinimas arba pasunkėjęs maisto rijimas visuomet yra įtartina vėžio pradžia, ką neatidėliojant reikia iširti ir kas lengvai padaroma rentgeno nuotraukomis.

7. Apgamos ar karpos pasikeitimas, augimas ar ligi tol nežinomas jautrumas gali reikšti vėžio pradžią. Kadangi tai reikiama ant odos, tai nesunku patyrsiai akiai pamatyti, kas dedasi, o mikroskopas yra gera priemonė tam tikrai nustatyti.

Reikia išsimeiti, kad vėžio ligą susekti pačioje jos pradžioje gali duoti gerų progų išsigydyti.

Šiais laikais vėžio liga yra pagydoma, jei neleistis jai įsigalėti organizme.

LIETUVOJE

LIETUVIAI LAKONAI

Keleivinius lėktuvus, kurie skraido okup. Lietuvoje ar siekia įvairias Sovietų Sąjungos vietas, valdo ir keli lietuviai. Kai kurie jų yra pilotai ar antrieji pilotai. „Tiesa“ skelbia (birž. 28 d.), kad lietuviai valdo TU-124 ar AN-24 keleivinius lėktuvus (jie vadinami „laineriais“). Vienas jų pilotų, dar prieš 30 metų B. Oskiniui vadovaujant statęs sklandytuvą, piloto specialybę pasiekęs 1955 m. — Jonas Kulita. Jis ore yra išbuvęs 7.500 valandų. Antrasis pilotas, skraidęs su Kulita, tai jo draugas iš Kauno aeroklubo laikų — Jonas Kuzminskas. Kiti lietuviai, vadovauja AN-24 lėktuvams: Vladas Podzius, Pranas Akulavičius ir kt.

Bolševikiniai planai persekioja ir pilotus — lakūnus. Vilniaus aerouoste juos paprastai pasitinka didžiulis užrašas: „Įvykdydysime penkmečio planą iki 1970 m. spalio 1 d.“ (ELTA)

SPAUSTUVIŲ BĖDOS

Šiuo metu okup. Lietuvoje veikia 48 spaustuvės, jų tarpe 9 vad. respublikinės reikšmės ir 39 rajoninės spaustuvės. Jose dirba apie 3.000 darbininkų. „Komj. Tiesa“ (Nr. 127) pripažįsta, kad vis dar trūksta darbininkų, ypač kvalifikuotų specialistų. Spaustuvių rinkikų trūkstant, juos ruošti numatoma pradėti vos... šiais metais. Į Vilniaus technikos mokyklą Nr. 21 numatyta priimti 30 jaunuolių — būsimųjų rinkikų. Spaustuvių specialistai su aukštuoju išsilavinimu ruošiami ne Lietuvoje, bet Maskvos Poligrafijos institute ir Lovo I. Fiodorovo institute. (ELTA)

MARS. JERIOMENKOS VIZITAS

Lietuvoje š. m. rugpjūčio mėn. viešėjo sovietų maršalas A. Jeriomenka su žmona. 1940 m. jis buvo Vilniaus įgulos viršininku. Kelias dienas viešėjęs, maršalas lankėsi ne tik Vilniuje ir Kaune, bet Telšiuose, Šiauliuose ir kitur. (ELTA)

PENKI TUKSTANČIAI DARBŲ

Kaunietis menininkas Pranas Peleckis per keliolika metų išdrožė iš medžio apie penkis tūkstančius darbų. Jis Kaune šią vasarą buvo surengęs „personalinę“ parodą. (ELTA)

KAM TIE DU LAIKRAŠČIAI?

„Literatūra ir Menas“ Nr. 37 rašo, kad Lietuvoje mažėja kultūrinės periodikos skaitytų ratas. Laiškanešiai, kurie renka kaimo laikraščių prenumeratą, tartum yra primirę, kad kuriuos leidinius, nežino, kam jie yra skirti... Jie vadovaujami šūkiu „Kiekvienai šeimai — dienraštį!“

Todėl, esą, daugiausia prenumeratorių turi rajoniniai laikraščiai. Joniškėčiai sako: — toliau tęsia „Lit. ir Menas“, — jog jų laikraštį, kurio šeimos užsiprenumeruoja po du egzempliorius...

JEI NEVOGCIOCIA

„Kolchozuose dabar labai populiarius posakis „Dirbtrūkčiok, po biskį privogčiok“ „Jei nevogciocia, karvytės neturėcia!“ paaiškino svečui dūdzėlė. „Vilniuje teko girdėti čekuose apie Leni-

na išrastą anekdotą. Girdi, valstybinė baldų dirbtuvė pradėjo gaminti medaus mėsio lovas dėl trijų žmonių. Kodėl dėl trijų? O todėl, kad Leninas su mumis visur ir dieną ir naktį.

„Nuvežęs kur reikia žydėlis šoferis, iš dolerinės pamatęs, kad jo kostiumeris yra lietuvis iš Amerikos, atsisveikindamas pasisakė: „Aš taip pat lietuvis, čia gimęs. Ui, parvežk nuo manęs „Alio“ Amerikos žydėliams“.

(J. Pr. „Turistų įspūdžiai Lietuvoje“; „Naujienos“)

JAUNIEJI ŠACHMATININKAI

Kaunietis A. Butnorius šiais metais tapo Lietuvos jaunųjų šachmatininkų čempionu. Dar auga visa eilė 15-mečių daug žadančių šachmatininkų: A. Mikėnas (senojo veterano sūnus), V. Gefenas ir Z. Baniukevičius. 16-metis G. Rastenis jau yra nukariavęs Panevėžio suaugusiųjų čempionus, o V. Lipnickas tapęs šiauliu miesto šachmatų meisteriu.

GERIAUSIOS KAIMO PARDUOTUVĖS

Lietuvoje pasibaigė geriausios kaimo parduotuvės konkursas.

Pirmąją vietą laimėjo Tauragės rajono Lauksargių parduotuvė, kurioje prekės yra viešai išdėstytos ir pirkėjai pasitarnauja patys sau. Antrosios vietos teko Kačerginės pramoninių prekių ir šakių rajono Slavikų kaimo parduotuvei, o trys trečiosios vietos Prienų rajono Pociūnų, Raseinių rajono Vosyliškio ir Utenos rajono Sėlos parduotuvėms.

NAUJI LEIDINIAI LIETUVOJE

Lietuvoje „Vagos“ leidykla išleido į pasaulį šias įdomias knygas: A. Baranausko „Raštų“ dvitomį, sudarytą Reginos Mikšytės, etnografinį leidinį „Lietuvinininkai“, paruoštą Vacio Miliaus, išverstą Vytauto Jurgučio. Pastarasis veikalas yra apie vakarų Lietuvą ir jos gyventojus XIX a. Ten išspausdinti E. Gizevijaus, O. Galgau, K. Kaperio ir vieno nežinomo autoriaus raštai apie prūsų lietuvių.

Bronislava Kerbelytė paruošė „Lietuvių liaudies padavimus“, išleistas Vilniaus universiteto mokslinės bibliotekos fonotekos albumas ir mažo formato knygutė „Ekslibrisai“, kurioje sudėti lietuvių dailininkų ekslibrisai, skirti Lietuvos universiteto mokslinės bibliotekos 400 metų sukakties progai.

AUKSO MEDALIS KONSTRUKTORIUI

Šiaulių precizinį statklų konstruktorius L. Šeras už savo specialios paskirties tekinimo automata Sov. Sąjungos jaunimo technikos parodoje gavo aukso medalį.

MACULIENES GELES

„Tiesa“ rašo, kad Utenos rajono Kirdeikiuose 90 metų Veronikos Mačiulienės senų seniausias namelis patraukia visų dėmesį gėlių grožybe, kurios žydi nuo ankstyvo pavasario iki vėlyvo rudens.

Kai kur vienkiesiuose ir kaimuose namai dar skendi dilgėlėse, bet telties Veronikos darželis pilnas spalvingiausių jurginių ir astrų.

Pamačiusios tą gyvą grožį, jau ir kitos šeimnininkės ima puošti savo kiemus.

SŪRIS „NEMUNAS“

„Tiesa“ pažadėjo Lietuvos gyventojams 200 tonų 50% riebumo sūrį „Nemuną“, kurį pradėjo gaminti Kursėnų sviesto sūrių įmonė.

PLECIAMI SODAI

„Tiesos“ tvirtinimu, 44 tūkst. ha žemės Lietuvoje apsidinta sodais ir uogynais. Rudens dienomis vaisių pilnos turgavietės ir parduotuvės.

Zemės ūkio ministerija sumanė nuo spalio 5 iki lapkričio 5 dienos paskirti laiką tvarkyti seniems sodams ir organizuoti naujų sodų ir uogynų veisimui. Tam darbai numatoma įtraukti į talką miestų gyventojus ir moksleivius.

LIETUVIAI SIBIRE

Užsienio lietuvių spaudos tvirtinimu, dr. J. Puzinas pareiškė, kad, pačiomis sovietų statistinėmis žiniomis, Sibire dar yra 175.000 lietuvių, jų tarpe 30.000 su aukštuoju mokslu.

J. JABLONSKIO MUZIEJUS

„Tiesa“ rašo, kad Rygiškiuose, šakių aps., numatoma įrengti kalbininko Jono Jablonskio memorialinį muziejų.

Vilniaus universiteto dėstytojai ir studentai, aplankę tos vietos 47 kaimus, surinko daugiau kaip 300 eksponatų būsimajam muziejui.

Kaunietis A. P. klausia: „Ką daryti, jei, grybaudamas drauge su viršininku, pirmas pamatai grybą ir jau skubi į išrauti, bet pastebi, kad jį pamatė ir viršininkas, kuris ristele bidzena link jo! Ar nebus pažeista rangų klasifikacija, jei aš pirmas jį išrausiu, ir iš viso, ar galima taip elgtis žemėniam?“

Jam atsakoma: ne tik galima, bet ir būtina, nes, išrovęs tą grybą ir įteikęs jį savo viršininkui, atpalaiduos jį nuo žeminančio darbo — lankstymosi iki žemės.

(S. Suotos)

SVARSTOMI SPAUDOS REIKALAI

Lietuvių žurnalistų Sąjungos Centro Valdyba rugsėjo 18 Tabor Farmoje, Mičigano valst., sukvietė jau trečiąją išseivijoje lietuvių žurnalistų konferenciją — pirmos dvi įvyko Vakarų Vokietijoje, stovykliniais 1946 ir 1947 metais.

LŽS Centro Valdybos pirmininkas Vyt. Alantas pažymėjo, kad šis suvažiavimas — tai Sąjungos istorinis įvykis. Konferencijoje buvo pagerbti mirę ir žuvę žurnalistai. Jai pirmininkavo „Tėvynės“ savaitraščio redaktorius Juozas Petrėnas, sekretorium buvo „Naujienu“ dienraščio pirmoji pusl. redaktorius Algirdas Pužauskas. Dalyvavo, be paties Alanto, dar trys Sąjungos veteranai: J. Petrėnas, V. Rastenis ir V. Alseika. Konferencija gavo visą eilę sveikinimų iš JAV ir kitų kontinentų.

Iš Alanto pranešimo paaiškėjo: Sąjunga šiuo metu turi 252 narius ir gausų centrinį skyrių su 82 nariais. Kreiptas dėmesys glaudinti narių ryšius, telkti lėšas, rūpintis ateitimi, naujojo žurnalistų prieauglio ugdymu.

Suvažiavimą sveikino svečiai. Pasaulio Liet. Bendruomenės valdybos pirm. Stasys Barzdukas nurodė: spauda — tai vienas pagrindinių mūsų veiksmų, bendruomenė ją didžiai vertina, nes spauda daug lemia išseivijos sveikatai.

Vliko vicepirmininkas Juozas Audėnas, konferenciją sveikindamas, teigė, kad ypač reikšmingas mūsų spaudos savanoriškas darbas. Audėnas palietė Vliko veiklą informacijos srity, keturias Vliko išlaikomas ar medžiaga remiamas radio valandas pasaulio (Romoje, Madride, Vatikane ir nuo liepos mėn. — Maniloje, Filipinuose). Be to, jis kalbėjo apie Vliko vykdomąjį Lietuvos gyvenimo sekimą. Jis teigė: Vlikas turi duomenų, jog išseivų radijo valandėlės lietuvių kalba klausomos okupuotoje Lietuvoje ir Sibire. Vliko vicepirmininkas ir informacijos tvarkytojas mūsų spaudą kvietė, kad jį plačiau aiškintų, jog neseniai pasirašytoji sovietų-vokiečių sutartis yra ne naudinga Lietuvos reikalui.

Konferencijoje plačiai kalbėta apie LŽS „Pranešėją“ — jo išleista jau penki numeriai. Buvo keli pasiūlymai: įvesti liuanistikos mokyklose žurnalistikos kursus, rūpintis žurnalistikos vadovėlio išleidimu ir spaudos žmonėms toliau ryžtingai kovoti dėl laisvės Lietuvai. Vadovėliui leisti atsirado ir du mecenatai: konferencijoje dalyvavę A. Gintneris ir A. Stakėnas, abu iš Čikagos. Suvažiavimas, Pužauskui pasiūlius, pritarė valdybos veiklai. Jo metu buvo pagerbtas veteranas rašytojas ir laik-

raštininkas Kazys Karpis iš Klivelando, jam neseniai 75 metų amžiaus sukakus.

Suvažiavime dalyvavo daugiau kaip 30 žurnalistų bei svečių. Plunksnos darbuotojus vaišindį globojo Tabor Farmos šeimininkai, valdytojai A. ir V. Adamkai. (E)

KAIP LIETUVOJE ATsirado BAJORAI

Vaižganto archyve buvo rastas toks užrašas:

„Martynas Tamošiūnas iš labai menko Slapiašilio kaimo, Svėdasų parapijos vietos, ėmė pirkliauti, pralabo ir už vieną tūkstantį rublių nusipirko bajorystę. Kažin kuris bajorėlis, bene Aluntos dvaro komisorius Moigis, priėmė jį į savo herbą ir padarė Boncz-Tomaševskiū“. Kai jis jau buvo pripažintas bajoru, Svėdasų klebonas iš sakyklos tai paskelbė muzikų žiniui šitais žodžiais:

„Jūsų Tamošiūnas dabar nebe jūsų Tamošiūnas, tikrai Tamošauskas. Dabar jis dvejetainis arklių kinkys, su zvaneliu važiuos, daržada nešios, karaliui netarnaus, dvarus su muzikais randavos, laisvai kupčiavos ir vaikus iškalon leis“.

(Iš „Argentinios Lietuvių Balso“)

Europos Lietuvių Kronika

TAUTOS FONDUI AUKOJO

J. Tamulaitis — 5 svarus.

Nuoširdžiai dėkoja

T. F. Atstovybė D. Britanijoje

DBLS TARYBOS POSĖDIS

DBLS Tarybos posėdis šaukiamas lapkričio 14 d., šeštadienį, 1 val., Manchesterio Lietuvių Socialinio Klubo patalpose.

Jei kam nors Tarybos narių ta proga būtų reikalinga nakvynė, prašome bent per savaitę iš anksto kreiptis į Manchesterio Lietuvių Soc. Klubo pirmininką.

BENDRUOMENĖS SUVAŽIAVIMAS

J. M. Prelato J. Gutausko, D. Br. L. Bendruomenės Tarybos pirmininko pavedimu. Krašto Valdyba kviečia Didžiosios Britanijos L. Bendruomenės suvažiavimą spalio 24 d., 3 val. p. p., Manchesterio Socialinio Klubo patalpose (121 Middleton Road, Manchester 8).

LONDONAS

PAMALDOS VAKARŲ LONDONE

Spalio 18 d., 12.30 val., bus lietuviams pamaldos toje pačioje vietoje, kaip ir anksčiau, — 1 Courtfield Gardens, W. 13.

Sumą laikys svečias

Spalio 18 d. Londono liet. šv. Kazimiero bažnyčioje 11 val. sumą laikys kun. S. Matulis, M. I. C.

LIETUVISKI FILMAI

Spalio 17 d., 7.30 val., Liet. Sporto ir Socialinio Klubo patalpose, 345 A Victoria Park Road, London, E. 9, Lietuvių Židinyje iš Nottinghamo parodys du lietuviškus garšinius spalvotus filmus, patrauklius suaugusiems, jaunimui ir vaikams, suprantamiems tautiečiams ir kitataučiams. Todėl visi maloniai kviečiami reta proga pasinaudoti. Bus rodomi įspūdingi liet. tautiniai šokiai, girdėsi dainos ir muzika.

DAINAVIETĖS RENKASI

Londono Lietuvių Moterų Dainavos Sambūrio susirinkimas šaukiamas lapkričio 1 d., sekmadienį, 4 val., Lietuvių Namuose (1 Ladbroke Gardens, London, W. 11).

Kviečiamos susirinkimui ir Sambūrio jungtis dar nedalyvaujančios.

MANCHESTERIS

PASKAITA

Spalio 17 d., 6 val., Manchesterio Soc. Klubo patalpose bus skaitoma paskaita tema: Nepriklausomos Lietuvos Steigiamasis Seimas.

Paskaitininkas A. Šliauteris.

Kviečiame visus tautiečius atsilankyti į šią įdomią paskaitą.

Klubo Valdyba

KARIUOMENĖS MINĖJIMAS

Lietuvių Veteranų S-gos „Ramovės“ Manchesterio skyrius spalio 31 d., 5 val. po pietų, rengia

KARIUOMENĖS MINĖJIMĄ

Cheetham Town Hall. Programoje: plk. T. Vidugiris paskaita: meninė dalį išpildys jaunimo grupė „Grandis“, vadovaujama J. Alkio, ir choras, vadovaujamas V. O'Brien.

Šokiams gros puikus orkestras iki 11 val. Baras veiks iki 11.30 val.

Kviečiami visi iš arti ir iš toliau.

Valdyba

WOLVERHAMPTONAS

DBLS SKYRIAUS SUSIRINKIMAS

DBLS Wolverhamptono skyriaus Valdyba spalio 17 d., 7 v. pp., Three Crowns Whitmore Reans patalpose kviečia savo skyriaus narių susirinkimą.

Susirinkime prašome visus dalyvauti. Skyriaus Valdyba

VILTIES SUSIRINKIMAS

Spalio 30 d., 7 val. vakare, Springfield Rd. Springfield mokyklos salėje įvyks visuotinis susirinkimas.

Londono Lietuvių Moterų „Dainavos“ Sambūris

lapkričio 7 d., šeštadienį,

Lietuvių Namuose, 2 Ladbroke Gardens, London, W. 11,

ruošia

Tradicinį RUDENS BALIŲ

Pradžią 8 val. Pabaiga 1 val. nakties.

Gros gera muzika. Veiks bufetas. Bus įdomi loterija.

Staliukai užsisakomi iš anksto telefonu 727-2470.

Pelnas skiriamas šalpos reikalam.

Programoje: kasininko pranešimas, pirmininko pranešimas, sekretoriaus pranešimas, Klubo atėities klausimas, atstovo pranešimas iš DBLS suvažiavimo.

Nariams ir rėmėjams dalyvavimas būtinas. Nesusirinkus trims ketvirtadaliams, susirinkimas įvyks 7.30 val., ir susirinkimo visi nutarimai bus laikomi teisėtais.

Prašome visus atsilankyti ko gausiausiai.

Vilties Valdyba

NOTTINGHAMAS

Svečias laikys pamaldas

Liet. Židinyje spalio 18 d., 25 d. ir lapkričio 1 dieną, 11 val., lietuviškas pamaldas laiko svečias kun. dr. K. A. Matulaitis, M. I. C., iš Londono.

TAUTOS SVENTĖS MINĖJIMAS

Į LAS Nottinghamo Skyriaus rugsėjo 26 d. suruoštą Tautos šventės minėjimą atvyko vietinės visuomenės, taip pat ekskursija iš Derby, svečiai iš Mansfieldo ir iš kitur.

Lygiai 7 val. vakaro Skyriaus pirm. Petriavičius atidarė minėjimą, trumpai pabrėždamas šventės reikšmę lietuviams, ir pakvietė pasijungusius asmenis į prezidentą.

Kunigas Geryba laikė paskaitą. Nurodęs, kokia brangi buvo ir yra lietuvių tautai ši šventė, priminė, kad šie metai yra jubiliejinė 50 metų sukaktis mūsų Steigiamojo Seimo.

Išnagrinėjęs Seimo narių sudėtį pagal amžių ir mokslą, nurodė, kokius didelius darbus šis Seimas yra nuveikęs.

Paskaita visiems labai patiko, ir už ją buvo gausiai plojama.

Sugiedotas Tautos Himnas.

Po to scenoje pasirodė Elenos Damaševičiūtės vadovaujamas tautinių šokių grupės vienetas.

P. Viržintui pritariant akordeonu, tautiniais rūbais grupė gražiai ir grakščiai, gyvai ir įspūdingai pašoko keturius tautinius šokus.

Tikrai reikia stebėtis Elenutės gabumais tokia graži ir gyva grupė suorganizuoti, ją išmokyti ir išminkinti. Kiek ten darbo įdėta, laiko paaukota! Ir lietuvių išlaikyti visa tai.

Po šokių jai pirm. Petriavičius padėkojo ir įteikė didelę puokštę gėlių.

Po programos visuomenė išsidėstė erdvioje salėje prie staliukų ir vaišinosi.

Sokiams grojo prityręs ukrainiečių orkestras. Šoko seni ir jauni, pensininkai ir vaikai. Tikrai jautė švenčių nuotaiką ir džiaugsmą.

Turtingą prizais loteriją sėkmingai pravėdė prityręs visuomenininkas A. Veselga. Svečiai ir prezidentas, pakviesti į atskirą patalpą arbatėlei, pasikeitė kalbomis, o solistė V. Gasperienė sudainavo keletą tautinių dainelių.

Ilgai atsimins dalyvavusieji taip gražiai ir tvarkingai suruoštą paminėjimą ir linksmai praleistą laiką.

GLASGOWAS

PAGERBTAS PREL. J. GUTAUSKAS

Skotijos lietuvių gyvenime 70-ji metai, manau, kad neklystu, bus sėkmingiausi lietuvių veiklos metai. Jiems pavyko išeiti toli jau už savo veiklos tradicinių sienų — pirmą kartą Skotijos lietuvių veiklos istorijoje.

Ypač tai mums labai reikšminga šiuo metu, kada kovos už Lietuvos nepriklausomybę ir Tautos laisvę bare atrodo kartais, kad politikų ausys yra mūsų reikalams

LIETUVIŠKOS PAMALDOS

DERBYS — spalio 18 d., 11 val., Bridge Gate.

NOTTINGHAMAS — spalio 18 d., 11.15 val., Liet. Židinyje.

BRADFORD — spalio 18 d., 12.30 v.

HALIFAX — spalio 25 d., 1 v. p. p.

STOKE - ON - TRENTAS — spalio 25 d., 12.15 val., Tunstall.

NOTTINGHAMAS — spalio 25 d., 11.15 val., Liet. Židinyje.

KETTERINGAS — spalio 25 d., 12 val.

LEICESTERIS — lapkričio 1 d., 12 val.

kurčios, kas, žinoma, gesina mūsų viltis ir veda į nusivylimą.

Tad bet kokia, kad ir maža prašvaitė visuomet atnaujina mūsų viltis ir pasiryžimą tęsti kovą iki pergalės.

Šiems laimingiems veiklos metams pagrindą sudarė Skotijos visų lietuvių labai gerbiamas prelatas J. Gutauskas, kuris atšventė savo 50 metų aukštinį kunigystės jubiliejų.

Laimingi Skotijos lietuviai, kad turi savo tarpe tokį nepalaužiamą dvasios sąsaulą prel. J. Gutausko asmenyje.

Žinome, kad nedaugeliui kam tenka švesti reikšmingesnį jubiliejų, kas jau yra irgi laimė. Bet apskritai daugumos mūsų jubiliejų šventimas ribojasi lietuviška bendruomene.

Prel. J. Gutausko 50 kunigystės aukštinis jubiliejus buvo apvainikuotas tuo, kas paprastai suteikiama išimtinai tik savos valstybės pasižymėjusiems vyrams.

Tai yra, žinoma, labai didelis nuopelnas paties jubilato, kad tokia pagarba buvo suteikta jam ir kartu visiems lietuviams Skotijoje. Glasgow miesto galva Donald Liddle — Lord Provost of Glasgow ir Miesto Valdyba suruošė prel. J. Gutausko aukštinio jubilėjaus progą priėmimą pagerbti jubilatui ir Skotijos lietuviams. Priėmimas įvyko rugsėjo 21 d. didžiojoje miesto rūmų bankietų salėje su valėmis ir koncertu. Priėmimas buvo kvietiesiems, ir jame dalyvavo apie 250 lietuvių su jų bičiuliais ir daug vietos dvasiškų, kaip vyskupas J. Ward, prel. P. Flanagan, kan. R. Douglas, kan. P. Gilmartin.

Iškilmingą aktą atidarė miesto galva Lord Provost of Glasgow. Jis pristatė jubilatą kaip tos dienos garbės svečią. Prie garbės svečių stalo buvo dar vyskupas J. Ward, Lady Provost, 3 miesto teisėjai, o nuo lietuvių J. Sarapinaite — Skotijos Lietuvių Tarybos Sekretorė.

Lord Provost pasveikino jubilatą sukuriantis proga ir pažymėjo, kad lietuvių pradėjęs Skotijoje kurtis maždaug prieš šimtą metų. Jis sveikino juos, išlaikiusius savo papročius, kalbą, tautinį meną ir kultūrą ir pareiškė, kad lietuvių savo būdu yra labai panašūs į skotus, ir abiejų tautų istorija yra panaši. Kur tik skotai begyventų, — Kanadoje, Australijoje, Naujojoje Zelandijoje ar kitur, — jie visuomet sudaro savo tautinę grupę ir mėgsta būti savo tautiečių tarpe. Jis džiaugėsi, kad lietuvių tautinė grupė yra įsijungusi į skotų tautą ir yra dalis skotų tautos ir prisideda prie bendros krašto kūrybos ir pramonės gamybos. Baigdamas Lord Provost palinkėjo jubilatui geros sveikatos ir toliau sėkmingai tarnauti savo tautiečiams.

Sekantis buvo pakviestas kalbėti pats jubilatas. Pirmiausia jis pabrėžė, kad tai yra labai brangi Skotijos lietuviams diena, tokios dar jie nėra turėję. Padėkojo visų lietuvių vardu miesto galvai ir Miesto Valdybai už tokį lietuvių pagerbimą, pastebėdamas, kad šios dienos mes, lietuviai, niekad nepamiršime.

Toliau jis apibūdino, kodėl lietuviai atsidūrė Skotijoje. 19 šimtmečiui buvo skaudus lietuvių tautai. Rusų priespauda buvo žiauri, ir kai 1863 metais lietuviai kartu su lenkais sukilo, norėdami išsilaivinti iš Rusijos vergijos, ir pralaimėjo, daug buvo lietuvių pakarta, dar daugiau į Sibirą ištremta, gyvenimas pasidarė nepakeliamas. Buvo uždrausta lietuvių kalba spausdinti net maldaknyges. Pradėjo barbariškas lietuvių rusinimas. Ir tas draudimas tęsėsi 40 metų. Ekonominis krašto gyvenimas buvo apleistas ir apmiręs. Tad nenuostabu, kad daugelis energingų sveikų žmonių pasiryžo ieškoti laimės Vakarų pasaulyje. Jų dalis atvyko ir apsigyveno Skotijoje. Čia jie gavo darbo, pamilo šalies kalnus, ežerus, pajūrius. Praeiti šimtmečio pabaigoje jau Skotijoje buvo tiek lietuvių, kad 1897 metais Glasgow vyskupas jiems leido pasikviesti iš Lietuvos savo kunigą. Jie dėkingai pripažįsta, kad šalies vyriausybė lietuviams

viams teikia tas pačias darbo, buto ir socialinės apsaugos teises, kaip skotams ir anglams. Kadangi lietuviai gyvena Skotijoje išsiskleidę daugelyje miestų ir vietovių, tai vienybei ir tautinei kultūrai išlaikyti turi savo kalbą spausdinamą laikraštį ir organizaciją. Bet pastebėjo, kad lietuviai, mylėdami Skotiją, negali pamiršti ir savo krašto — Lietuvos, kurioje per daug tūkstančių metų išaugo lietuvių tauta su savo kalba ir kultūra. Mes, Skotijos lietuviai, labai apgailestaujam, kad mūsų kraštas yra vėl rusų pavergtas, ir meldžiame Dievą, trokštame ir dirbame, tikėdami, kad greičiau ateitų ta diena, kada mūsų lietuvių tauta įsijungia į Europos valstybių šeimą, kaip laisva šalis.

Šio garbingo akto šeimininkams pagerbti prelatas pakvietė visus sustojus sugiedoti Sėjau rūtą. Pirmą kartą ši graži lietuvių daina buvo dainuojama šiuose puosniuose banketų rūmuose. Ir tikrai visi traukė iš gilių krūtinų.

Vyskupas J. Ward kalbėjo po prelato. Jis sveikino jubilatą ir visus lietuvius ir džiaugėsi, kad lietuviai katalikai, kur jie begyventų, įsijungia į vietinių parapijų veiklą ir sudaro Skotijos katalikų bendruomenės dalį.

Toliau sekė koncertas. Dainavo Glasgow miesto jaunimo choras.

Minėjimas baigtas besivaiznuojant ir šnekučiuojantis.

Prieš viešą oficialų priėmimą Lord Provost ir Miesto Valdybos nariai priėmė privačiai prel. J. Gutauską ir J. Sarapinaite. J. Sarapinaite įteikė dovaną — gintaro ir puokštę rūtų Lady Provost.

Daug pastangų ir darbo įdėjo, kad šis pagerbimas įvyktų, Skotijos lietuvių nusipelnusi veikėja J. Sarapinaite.

Minėjimą plačiai aprašė Skotijos spauda.

K. Tamošiūnas

VOKIETIJA

STUTTGARTO PADANGĖJE

Rugsėjo 12 d. Stuttgarto Apyl. Valdyba Stuttgarte-Bad Cannst. parapijos salėje suruošė Tautos šventės ir Steigiamojo Seimo 50 metų sukakties minėjimą.

Minėjimą atidarė Stut. apyl. vald. pirmininkė Z. Glemžienė, apibūdindama minėjimo reikšmę: 1) Tautos šventė neprik. Lietuvoje buvo minima rugsėjo 8 d., 2) Steigiamojo Seimo 50 m. sukaktis minima nuo jo susirinkimo 1920 m. gegužės 15 d.

Liet. Steigiamasis Seimas posėdžiavo 29 mėnesius. Jis paruošė ir paskelbė apie 300 įstatymų, kurių svarbiausias buvo valstybės konstitucija — pagrindinis valstybės

PAIEŠKOJIMAI

Dubinskas Antanas, gyvenęs Londone, pats ar žinantieji apie jį prašom rašyti: V. Žaliukas, Bergstr. 56, 4501 Vehrte, W. Germany.

SKAITYKIME SAVAS KNYGAS

Zemaičių Antanas — Nutulusios dienos — 18/—.

J. Hermanavičius — Raudonųjų stovyklose — 30/—.

J. Jaškauskas — Lemtingos dienos — 22/—.

Vyskupas Pranas Brazys — 18/—.

K. Bielinis — Teroras ir vergija Sovietų Rusijoje — 22/—.

K. Donelaitis — The Seasons — kaina 27 šil., kietai viršeliai 35/—.

Vaikams Elementorius — 18/—, ir kitos spalvotos knygos.

Zodiniai, gintaras, plokštelės.

Rašyti: „DAINORA“, 14 Priory Rd., KEW — SURREY.

KALĖDINĖS DOVANOS

Kaip kiekvienais metais, taip ir šįmet artėjančių Kalėdų švenčių proga siūlome specialiai sudarytus siuntinius, kurie bus maloni ir praktiška dovana jūsų artimiesiems.

Dovanų siuntinys 1 (1970).

3½ jardo angliškos vilnonės geros rūšies kostiuminės medžiagos, 3 jardi eriplene medžiagos, tinkamos moteriškam puikiam kostiumui arba dviems suknelėms. 3 jardi vyriškam arba moteriškam paltui eksportinės rūšies veliūro arba vilnonės ir kašmiro medžiagos, 2½ jardo vilnonės suknelės medžiagos, 1 nailono arba medvilnės išeiginiai marškiniai, arba blužnelė, 2 poros moteriškų arba vyriškų vilnonių ar nailoninių kojinių.

Siuntinio kaina, įskaičius muitą ir visas persiuntimo išlaidas, yra £35.0.0.

Dovanų siuntinys 2 (1970).

2 vyriški arba moteriški itališki su diržu dėvimi nailono lietpalčiai, eriplene medžiaga dviems puikioms suknelėms, vyriš-

kas arba moteriškas megztukas, vilnonis arba acryleno, 3½ jardo vilnonės kostiumui medžiagos su įrašu „all wool made in England“, 1 puiki gėlta vilnonė skarelė.

Siuntinio kaina su visomis išlaidomis yra £35.0.0.

Taip pat mielai pridėdame į šiuos ar kitus rūbų siuntinius tokių dalykų, kurie Lietuvoje yra labai vertingi ir pageidaujami. Dirbtinio Mink (audinės) kailio paltui viršus £15.0.0, vilnonės gėlėtos skarelės po 35/—, vyriški arba moteriški nertiniai £4.15.0, nailono marškiniai £2/10 —, nailono lietpalčiai £4.0.0, gėlėtos nailono skarelės po 16/—, nepermatomo nailono suknelė £4.0.0, puikus vilnoniai moteriški šaliai £3.5.0 ir kita.

Už £12.0.0 pasiunčiame maisto siuntinį iš specialiai parinktų produktų. Priimame užsakymus auto mašinoms, motociklams, dviračiams, televizijos aparatams, persiunčiame pinigų ir t. t.

BALTIC STORES LTD.,

(Z. Juras),

421 Hackney Rd., London, E. 2, England.

Telef. 01 739 8734

santvarkos įstatymas, be to, kiti žymesni — žemės reformos įstatymas, savos valiuotos (lito) įvedimas, universiteto įsteigimas — atkūrimas.

Inž. G. Šlikas skaitė dr. P. Karvelio paruoštą paskaitą (dr. Karvelis negalėjo atvykti) ir iš savo kūrybos. Baigiant sugiedotas tautos himnas. Veikė bufetas ir šokių muzika.

..

Po malonių vasaros atostogų nuo rugsėjo 27 d. vėl pradėjo veikti „Vargo mokyklėlė“, vadovaujama E. Lucienės.

Jau iš ryto, 10 val., visi vaikučiai, kiti net su tėveliais, susirinko prie pagrindinio įėjimo į zoologijos sodą „Wilhelma“, ir nuo ten ėjome apžiūrėti augalų, žuvų, žvėrelių... Prisiminimui visa tai fotografavo mokinys V. Lemanas. Apie 14 val. visi grįžome į savo nuolatinę mokymosi vietą, kur jau laukė paruošti pietūs. Papietavus, nors dar truputį nuovargi jausdami, tęsėme pamokas. Išsiskirstė visi gera nuotaika. Vaikų susirinko penkiolika. Pradžią esame patenkinti, tik nežinau, kaip mūsų jėgos leis toliau? Susirenkame kas antras sekmadienis. Mokymo programoje numatyta: tėvynės pažinimas ir bent supažindinimas su kalba, piešimas, šokiai, dainos, eilėraščiai, darbai.

..

O spalio 4 d. Moterų Klubas darė iškylą į Schwarzwaldą. Aplankėme kurortinę vietą su sanatorijomis Bad-Liebenzell, pasigrožėme apylinkėmis. Tik labai gaila, kad rudens oras buvo ne per gražiausias. Blogą orą išnaudodamos, užsukome pas Glemžas kavalį į Hirsau. Pasivažiavusios skaniais pyragais ir užkandžiais, aptarėme M. Klubo reikalus: lapkričio 1 d. bus lankomi kapai, bus praversti kursai tautinėms juostoms austi, ypač ruošiamasi vysk. A. Deksnio sutikimui spalio 11 d. Stuttgarte.

Dėkojame visiems rėmėjams ir pagalbininkams, ypač P. Suokai už nuolatinę pagalbą, kai reikia susisiekimo priemonės, ir vaikų atvežimą į mokyklėlę.

E. Lucienė

GRAŽU, PRAKTIŠKA, ŠILTA!

...Ne tik daug džiaugsmo, bet ir šilumos suteiksite savo moterims, elegantišką ir tikrai naudingą, patvarų, dirbtinio kailio žiemos apsiaustą, kuris savo praktiškumu ir išvaizda ne kiek neatilieka nuo tikrųjų kailių.

Norintiems pasiunčiama ne tik iliustruota skrajukė bet ir kailių pavyzdžiai spalvoms pasirinkti. Lietuvoje šios rūšies prekė ypatingai branginama ir pageidaujama. Šios rūšies ir tokios kokybės žiemos aprangą gausite tik siuntinių bendrovėje TAZAB.

TAZAB, 22 Roland Gardens, S. W.7